

УДК 341.215.4

Алла Ігорівна Предибайло,

*аспірант кафедри міжнародного і європейського права
юридичного факультету Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна*

Міжнародно-правові механізми протидії торгівлі особами похилого віку

Питання щодо налагодження взаємодії держав у галузі протидії торгівлі людьми є вкрай актуальним, а тому міжнародне співтовариство активно впроваджує нові засоби боротьби за рахунок прийняття міжнародних актів, які забороняють торгівлю людьми. Відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй «Організація Об'єднаних Націй сприяє: а) підвищенню рівня життя, повній зайнятості населення й умовам економічного та соціального прогресу і розвитку... б) загальній повазі і дотриманню прав людини і основних свобод» (ст. 55) [7].

Особливу увагу слід приділити комплексу міжнародно-правових актів, створених світовим співтовариством з метою подолання торгівлі людьми, серед яких слід виокремити наступні:

- Загальна декларація прав людини, де підкреслюється, що «ніхто не повинен утримуватися в рабстві або підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються у всіх їх видах» (ст. 4) [2]. Однак, Декларація за своїм характером є документом рекомендаційним та не є обов'язковою для виконання, а отже встановлює виключно універсальні механізми протидії торгівлі людьми.

- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, відповідно до якого «жодна людина не повинна піддаватися випробуванням, примусовій праці і незаконному утриманню чи утиску таких свобод як свобода на пересування, вираження та асоціацію з іншими», а також встановлює низку прав громадян країн-учасниць Пакту, які разом можуть забезпечити певний захист від торгівлі людьми. Наприклад, ці права включають в себе право на працю (ст. 6), освіту (ст. 13), справедливі та сприятливі умови праці (ст. 7), рівну оплату рівної за цінністю праці (ст. 7) та відповідні життєві стандарти (ст. 11) [6]. Стаття

8 Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права забороняє рабство та работоргівлю державами або приватними суб'єктами [5].

- Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами, де в преамбулі підкреслюється, що «проституція і зло, яке супроводжує її, яким є торгівля людьми, що має на меті проституцію, несумісні з гідністю і цінністю людської особи і загрожують добробуту людини, сім'ї і суспільству» [4].

Хоча Нью-Йоркська конвенція консолідує базисні положення серед діючих конвенцій ООН з цього питання, у той же час ключовим напрямом постало правове регулювання та протидія сексуальній експлуатації, хоча сьогодні існують інші форми експлуатації, які Конвенція цього ж не передбачає.

Таким чином, можна зробити висновок, що загальні стандарти з прав людини містять задекларовані принципи заборони рабства, примусової праці та формують базисні механізми контролю за виконанням державами цих положень, проте вказані приписи обов'язкової сили не мають і виконуються державами лише в силу такої потреби.

Проте торгівля людьми є більш широким поняттям, що включає в себе також торгівлю особами похилого віку, зокрема, через фінансові зловживання зацікавленими особами щодо однієї з найбільш вразливої категорії суб'єктів.

Правовим базисом в цьому аспекті слугують приписи загального характеру Віденського Міжнародного плану дій з проблем старіння, де рекомендується розробляти і здійснювати спеціальну політику і заходи, а також передбачати системи, що дозволяють людям похилого віку вільно переміщатися (п. d 19 рекомендація) [1].

Водночас у Мадридському Міжнародному плані дій з проблем старіння зазначено про доцільність надання правової консультативної інформаційної допомоги літнім людям в тих випадках, коли вони стають переміщеними особами або позбавляються належної їм землі та іншого виробничого та особистого майна (п. 56 розділ II) [3].

Таким чином, аналізуючи зазначені вище акти вбачається тенденція до загального (декларативного) забезпечення прав осіб похилого віку, тому, проблема щодо питання торгівлі вказаною категорією осіб є вкрай актуальною з огляду на відсутність правового механізму, який міг сформулювати сучасні стратегії боротьби та забезпечити належний

захист для осіб похилого віку з метою запобігання торгівлі людьми, не порушуючи при цьому прав людини.

Список бібліографічних посилань

1. Віденський Міжнародний план дій з проблем старіння : від 06.08.1982 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_870 (дата звернення: 31.10.2019).
2. Загальна декларація прав людини : прийн. і проголош. резолюцією 217 А (III) Ген. Асамблеї ООН від 10.12.1948 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 31.10.2019).
3. Доклад второй Всемирной ассамблеи по проблемам старения : от 08-12.04.2002 // Организация Объединенных Наций : офиц. сайт. URL: <https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/MIPAA/political-declaration-ru.pdf> (дата звернення: 31.10.2019).
4. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами : від 02.12.1949 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162 (дата звернення: 31.10.2019).
5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : від 16.12.1966 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 31.10.2019).
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : від 16.12.1966 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 31.10.2019).
7. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду : від 26.06.1945 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 31.10.2019).

Одержано 01.11.2019